פועלי כל הארצות התאחדו!

זו הדרך
ZO HADEREKH زو هديرخ

גיליון 9, 3 במארס 2021

קליעי גומי

במקום להילחם בפשע - השוטרים יורים במפגינים ובנבחרי ציבור באום אל-פחם

שתי כרזות בלטו בהפגנות נגד ממשלת הימין שנערכה במוצ״ש (27.2) מול מעון ראש הממשלה בירושלים (ר׳ ידיעה בעמ׳ 10). בראשונה נכתב: ״מוחה כאן כדי שגם באום אל-פחם יהיה אפשר״. בשנייה נכתב: ״ליהודים הייתה אורה ושמחה — באום אל-פחם היו כדורי ספוג ורימוני גז״.

שתי הכרזות נכונות, שתיהן צודקות. אבל דרושה תוספת עובדתית אחת: ביום שישי 26.2 ירתה המשטרה באום אל-פחם גם קליעי גומי.

בקליעי גומי עושים כוחות הכיבוש שימוש תדיר נגד מפגינים פלסטינים מזה שנים רבות. אלה קליעים שליבתם מתכת המצופה בשכבת גומי או פלסטיק, ואשר נורים ממדוכות המותקנות על הקנה של כלי הנשק. את קליעי הגומי מייצרת התעשייה הצבאית המופרטת.

בעקבות אירועי אוקטובר 2000, אסרה ועדת אור על השימוש בקליעי גומי בתוך ישראל. מאז משתמשת המשטרה במזרח ירושלים בקליעי ספוג בקוטר 40 מ״מ המיובאים מארה״ב. גם קליעי ספוג הפכו מאמצעי לפיזור הפגנות בחלקה הכבוש של ירושלים לנשק לגיטימי כלפי מפגינים ערבים בישראל. יו״ר הרשימה המשותפת, ח״כ איימן עודה (חד״ש), כבר ספג אחד מהם בראשו במהלך המאבק נגד הריסת הכפר אום אל-חיראן בנגב ב-2017.

השימוש באמצעים כה ברוטליים ביום שישי האחרון במהלך פיזור הפגנה נגד אוזלת ידן של ממשלת הימין והמשטרה במיגור הפשע גרם לפציעתם של 35 מתושבי אום אל-פחם. עוד ארבעה נעצרו ושוחררו בעקבות הפגנה שנערכה במוצ״ש מול בית המשפט בחיפה. בין הפצועים — בעל עסק בשנות ה-30 לחייו, מוהנד מחאג׳נה, שפונה באורח קשה לבית חולים לאחר שנפגע בראשו.

גם נבחרי ציבורי נפלו קורבן לאלימות הבלתי מרוסנת של השוטרים: ח״כ יוסף ג׳בארין (חד״ש - הרשימה המשותפת) נפצע מכדור גומי.

הוא פונה לבית החולים יחד עם ראש העירייה ד״ר סמיר מחאמיד, שנפצע אף הוא בעימותים. ״שוחררתי מביה״ח יחד עם ראש העירייה. תודה לכל הדורשים בשלומי. לבי עם מוהנד שנפצע קשה בראש ומאושפז ועם כל הפצועים. קיבלנו עוד תזכורת שהמשטרה מוכנה להשקיע אנרגיה רק בדיכוי אלים של מחאה ובהפצת שקרים גסים על מפגינים. במדינה מתוקנת, השר לביטחון פנים ומפקד משטרת אום אל-פחם היו מתפטרים עוד הערב״, מסר ח״כ ג׳בארין בשובו מבית החולים לביתו באום אל-פחם.

בעקבות האירועים הקשים באום אל-פחם, קראה ועדת המעקב העליונה להפגין שוב, באותו מקום ובאותה שעה, ביום שישי הקרוב (5.3). חד״ש הצטרפה לקריאה, וחבריה הערבים והיהודים יגיעו כדי לחזק את המחאה הצודקת.

אבל נדרשת גם תשובה פוליטית בקלפי על מנת לסלק את ממשלת הימין מן השלטון — הצבעה עבור הרשימה המשותפת. ב-23 במארס נשים פתקי ודעם בקלפי!

דברים בשם אומרם

לא נחרד משלטון צבאי על מיליוני פלסטינים

"ההסתדרות מביעה סולידריות עם העובדים במיאנמר ודורשת משר החוץ לגנות את ההפיכה הצבאית ומהממשלה להצטרף ללחץ הבינלאומי על המשטר במיאנמר לכבד את הדמוקרטיה וזכויות האדם. 'ההסתדרות נחרדת מהתפיסה הכוחנית של הצבא במיאנמר', כתב ארנון בר-דוד לשר החוץ אשכנזי. 'ההסתדרות דוחקת בממשלה לגנות בפומבי את ההפיכה הצבאית ולעשות כל אשר בכוחה לעצור את ההפיכה מלהצליח, לוודא את שחרורם של על העצורים ולהביא לסיום את האלימות וההטרדה כלפי אנשים. מבצעי ההפיכה חייבים להיות מוקעים'".

(פורסם באתר "דבר" ההסתדרותי, 16.2)

מרצ: גם וגם

"צביעות או היתממות? מרצ חלק מקק"ל, נהנית מהג'ובים וההטבות, ואז מתלוננת שקק"ל מממשת את הייעוד שלה. מה הצעד הבא — להצטרף למועצת יש"ע ואז להתלונן שהיא מסייעת למתנחלים?".

(ציוץ של העיתונאי אלי ביתאן, 19.2)

מצב חירום

"הואיל ואנו מצויים במצב חירום (אשר מוכרז מחדש בכל שנה) ומאחר שהממשלה מוסמכת במצב זה להתקין תקנות שעת חירום, אין שום בעיה חוקית לתקן תקנה אשר תטיל מס מיוחד על הטייקונים (בייחוד אלו המתעשרים מאוצרות הטבע של כולנו), מס מיוחד על הבנקים ומס מוגדל על חברות שמרוויחות מהמצב (שופרסל, למשל)".

(ציוץ של הפעיל החברתי שרון לוזון, 18.2)

ויתרו על משרדי הביטחון, האוצר והמשפטים

"מייסד הרשימה הדמוקרטית, פרופ' אהוד שפירא, רשם את המפלגה באוקטובר, לפני שהוכרזו הבחירות הנוכחיות. למפלגה אין מצע. יש לה חוקה שמאמצת את מגילת העצמאות ודוגלת בשלושה ערכים עליונים —— כבוד האדם וחירותו, שוויון וערבות הדדית —— ועוד כמה עקרונות מופשטים למדי כמו 'שקיפות' ו'התנהלות דמוקרטית'. התקנון, לעומת זאת, מפורט וקשיח כמו חוזה תאגידי. בין השאר מפורטות שם פרוצדורות להליכים משמעתיים, בחירות פנימיות, הדחת חברים ובחירת מועמדי המפלגה לתפקיד שר האוצר, הביטחון או המשפטים".

(מורן שריר, מוסף "הארץ", 19.2)

תאצ'ר, רייגן ו... איילת שקד

"להקפיא את המגזר הציבורי. לא להעלות את התקציב למגזר הציבורי. כל אדם שיוצא לפנסיה התקן שלו, אם הוא בפקידות, מתבטל. המגזר הציבורי היום מנופח, גדול, יש המון משרדים מיותרים, כולם קמו כדי לחלק ג'ובים ותפקידי שרים, צריך לקצץ את המשרדים ל-22, להקפיא את התקציבים, להשתמש במה שיש, ואז אפשר לממן את ההורדה במיסים. תאצ'ר עשתה את זה, רייגן עשה את זה".

(ח"כ איילת שקד מימינה בריאיון ששודר בערוץ 7, 21.2)

עבור מרצ, ליברמן הגזען הוא חלום

"כשאמרתי בפעם הראשונה שאני מוכנה לשבת עם ליברמן, וואי, מה עשו לי. הרגו אותי ופתחו עליי ג'ורה. אבל ברבות הימים זה נהיה ממשלת החלומות של השמאל".

(יו"ר סיעת מרצ, ח"כ תמר זנדברג, ערוץ 7, 21.2)

מכתבים למערכת

על חיסונים וזכויות אזרח

בתקופה האחרונה מגיעות אלינו עשרות פניות ביום בנושא החיסונים נגד קורונה, התו הירוק ובעיקר — הטלת הגבלות על עובדים שלא מתחסנים. כמו בהרבה עניינים של זכויות אדם, אין כאן שחור ולבן. משני הצדדים עומדות זכויות יסוד ואינטרסים כבדי משקל: אין חולק על זכותו של אדם לפרטיות ולאוטונומיה על גופו, על זכותו שלא יכפו עליו טיפול רפואי ועל הזכות שלא להיות מופלה על בסיס מוגבלות או השקפה. אך זכויות אלו אינן מוחלטות, ולעיתים גוברים האינטרסים החברתיים של שמירה על בריאות הציבור ושל עידוד ההתחסנות, כדי שאפשר יהיה לשחרר את ההגבלות על המשק, שפוגעות גם הן בזכויות יסוד. לשאלות איך נכון לאזן בין כל הזכויות והאינטרסים הללו ואיפה עוברים הקווים האדומים אין תשובה אחת פשוטה, וגם אצלנו באגודה נשמעים קולות מגוונים בנושא.

בכל זאת, ישנן שתי נקודות מוצא לדיון. ראשית, לדעתנו פעילות לעידוד התחסנות היא בהחלט לגיטימית, ויש אמצעים שונים שרשויות ומעסיקים יכולים לנקוט כדי לעודד אנשים להתחסן. אפשר להציע תמריצים חיוביים למתחסנים, כפי שכבר נעשה במקומות שונים. כך, למשל, הוחלט אצלנו באגודה שעובדות ועובדים שזקוקים ליום-יומיים של התאוששות לאחר החיסון יקבלו ימי מחלה בתשלום מלא, נוסף לימי המחלה שלהם הם זכאים בחוק. אפשר ורצוי לקיים קמפיינים ציבוריים, וקופות החולים רשאית לפנות למי שעוד לא התחסן ולנסות לשכנע אותו להתחסן. תמריצים שליליים (סנקציות), לעומת זאת, מעוררים קושי, ויש לשקול אותם בזהירות רבה.

שנית, קביעת מגבלות על עובד/ת שלא התחסן צריכה להיעשות בחוק ולא ביוזמות פרטיות של רשויות מקומיות, מעסיקים או בעלי עסקים. אם הממשלה והכנסת סבורות שיש להטיל מגבלות על עובדים לא מחוסנים מהטעם של בריאות הציבור, עליהן להסדיר את הנושא במהירות האפשרית בחקיקה מפורשת, ולא להשאיר לכוחות השוק לקבוע עובדות בשטח — דבר שפוגע בעיקר בעובדים חלשים ולא מאוגדים. הליך של חקיקה אמור לאפשר דיון ציבורי ופיקוח פרלמנטרי צמוד, ויש גם לקוות שדיון כזה יסתמך על עובדות ונתונים ולא על פחדים ושמועות. ככל שחברי הכנסת יחליטו להטיל הגבלות על עובדים שלא יתחסנו, עליהם לבחור באפשרויות הפעולה שפגיעתן בזכויות אדם היא הקטנה ביותר.

אנחנו באגודה עוקבים כל הזמן אחרי החקיקה והמתווים המתהווים, מגיבים לגבי יוזמות שונות ככל שהן עולות, ומעדכנים את עמדותינו באתר האגודה.

עו"ד שרון אברהם-ויס

מנכ"לית האגודה לזכויות האזרח

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

תשובה הולמת לגזענות

ח"כ ג'בארין (חד"ש - הרשימה המשותפת) בהפגנה באום אל-פחם (צילום: "מוטני48")

הישגיה המרשימים של הרשימה המשותפת בבחירות האחרונות (מארס 2020) היו מהלומה הגונה לכל המטיפים לשנאה ולגזענות כלפי האוכלוסייה הערבית והכוחות הדמוקרטיים בציבור היהודי. על רקע ההישגים הללו, מסתמנות שתי דרכי פעולה בהן נוקט המשטר כדי לפורר את האחדות הפוליטית של החברה הערבית, ואת קשריה הסולידריים עם כוחות השלום והדמוקרטיה בקרב האוכלוסייה היהודית.

דרך פעולה ראשונה לא החלה היום, ולחובתה עומדת כבר היסטוריה ארוכה: הימנעות מכוונת ממאבק במנגנונים הטרוריסטיים של כנופיות הפשע בערים הערביות. מדובר בכנופיות פשע חמושות בנשק חם שנגנב ברובו ממחסני הצבא, המטילות חתיתן על החיים היומיומיים. כנופיות פשע דומות לאלה כבר פעלו בעבר בערים יהודיות, אולם שם ידעה המשטרה לשים את ידה על העבריינים המסוכנים ולהשליכם אחר כבוד אל בתי הכלא. אך כאשר מדובר במגזר הערבי, הופכת לפתע המשטרה נטולת יכולת. במקום לקיים ביקורת עצמית על דרך פעולתה הכושלת, היא מטילה את האשם על התושבים – בטענה כי אינם משתפים פעולה עם המשטרה בתפיסת הפושעים.

מה קורה לחברה שחיה יומיום באווירה של פשיעה, אלימות, רציחות וירי ברחובות? חברה כזו עלולה להפוך חברה חלשה ומפוחדת, שהעיסוק הדחוף ביותר של חבריה הוא איך לא להפוך הקורבן הבא של הירי המשתולל. חברה כזו סביר שתחוש ייאוש ותסכול, עד כדי אובדן אמון מוחלט בכול המערכות. חברה כזו עלולה לאבד את הסולידריות הקהילתית ואת הרצון להיאבק למען שינוי. הייאוש והתסכול הם בבחינת סם שינה לאנשים העלולים ביום פקודה להימנע מקיום חובתם האזרחית – הליכה לקלפי. שלטון הימין יודע היטב: לרשימה משותפת חזקה האפשרות לקבוע את אופי הממשלה בישראל. אחוז הצבעה נמוך לרשימה המשותפת סולל את הדרך להמשך האפליה, מדיניות הכיבוש וטיפוח הלאומנות.

בתוך מגמה זו פועל זרם סמוי נוסף. מטרתו היא הכתמת הציבור הערבי כולו בטענה כי האלימות היא מאפיין דומיננטי של החברה או של התרבות הערבית. מטרתה של הכתמה גזענית זו ברורה: פטירת הממשלה מאחריות לאלימות המשתוללת, והבאשת ריחה של הרשימה המשותפת בקרב אנשי שלום ודמוקרטים בציבוריות היהודית – שרבים יותר ביניהם רואים ברשימה המשותפת את ביתם הפוליטי.

דרך פעולה שנייה, עליה נכתב כבר לא מעט, היא טיפוח פלגנות בתוך החברה הערבית. הכוונה, כמובן, לאותו אתנן שהובטח לאחד ממרכיבי הרשימה (אתנן שלא שולם וכנראה שגם לא ישולם בעתיד) ואשר הוביל להתנתקות של הרשימה הערבית המאוחדת (רע"מ) בראשות מנסור עבאס מהרשימה המשותפת. יידעו המתפלגים: מעשיהם אלה הם התשורה הגדולה ביותר שניתן היה לתת למי אשר הסית, הפחיד והשניא ציבורים אלה על אלה.

יידעו כל אלה המנסים להרוס את הסולידריות בין מרכיביה של החברה הערבית במאבקם לצדק חברתי; יידעו כל אלה המבקשים להרוס את הברית בין כוחות השלום והשוויון בחברה היהודית לבין אלה שבחברה הערבית: דרככם לא תצלח, ואת התשובה נראה כולנו בקלפי באחוותנו היהודית-ערבית.

גיורא איש שלומית

בעקבות המחאה: הממשלה אישרה תוכנית מצומצמת למאבק בפשיעה

ממשלת הימין אישרה השבוע (1.3) תוכנית מצומצמת מאוד למאבק באלימות ובפשיעה בחברה הערבית, שאינה עונה לדרישות שהציגו נבחרי הציבור הערבים לשרים. חברי כנסת של הרשימה המשותפת וראשי רשויות ערבים מתחו ביקורת חריפה על התוכנית, ואמרו כי ראש הממשלה בנימין נתניהו דוחה אישור חלקים נכבדים ממנה לאחרי הבחירות כדי שלא יצטרך להוציאה לפועל.

לפי החלטת הממשלה, לתוכנית יוקצו באופן מיידי 150 מיליון שקלים, שישמשו בעיקר להקמה ולהרחבה של חמש תחנות משטרה. הכספים אמורים לממן גם הקמת שתי תחנות כיבוי אש, בניית מבנים לשירותים קהילתיים ביישובים הערבים והקמת יחידה מיוחדת במשטרת ישראל שתכליתה להיאבק בפשיעה במגזר הערבי.

הרשימה המשותפת מסרה כי התוכנית מעידה על כך שנתניהו אינו מתכוון למגר את הפשיעה בחברה הערבית. "התוכנית מדברת על 150 מיליון שקלים מתוך תקציב משטרה של 13 מיליארד, המיועדים כמעט אך ורק לפתיחת תחנות משטרה. כל זאת בתוכנית שאם בכלל תצא לפועל, תימרח על פני שנים. לממשלה אין כוונה להיאבק בפשע המאורגן, בשונה מהחלטות קודמות לגבי נתניה ונהריה שם הוחלט למגר את ארגוני הפשע בחברה היהודית", נמסר. לפי המשותפת, "זו תוכנית יחסי ציבור לקמפיין הבחירות של נתניהו. אסור להאמין לה או לנהות אחרי השקרים שלו".

התוכנית פורסמה בעקבות הדיכוי הברוטלי של תושבי אום אל-פחם בסוף השבוע, בעת שמחו נגד אוזלת ידן של ממשלת הימין והמשטרה במיגור הפשע והאלימות. באותו יום התכנסה ישיבת חירום באום אל-פחם בהשתתפות חברי מועצת העיר, הוועד העממי ונציגי ועדת המעקב העליונה של הציבור הערבי בישראל. במהלכה הוחלט על הפגנה המונית נוספת שתתקיים ביום שישי קרוב, 5 במארס, בכניסה לאום אל-פחם. חד"ש קראה לחבריה הערבים והיהודים להשתתף במחאה, והסעות להפגנה ייצאו מתל-אביב, מירושלים, מחיפה, מהנגב ומרחבי הגליל.

יום האישה הבינלאומי: דורשות שוויון וביטחון

תנועת הנשים הדמוקרטיות בישראל (תנד"י) פרסמה בסוף השבוע קריאה לקראת ה-8 במארס, יום האישה הבינלאומי, תחת הכותרת: "הנשים תובעות חיים בטוחים ושווים". הקריאה הופנתה "לכל הנשים – יהודיות וערביות, הנאבקות לשלום ולשוויון; אל הנשים הפלסטיניות השואפות לחופש ולעצמאות; אל האסירות הפלסטיניות בבתי הכלא של הכיבוש ואל נשות הגולן האיתנות המקוות לחזור למולדתן, סוריה".

בקריאה נאמר: "אנו מציינות השנה את יום האישה הבינלאומי בהפגנה ארצית ובמשמרות מחאה בצמתים ובכיכרות. אנו דורשות חיים בביטחון ובשוויון מלא בכל תחומי החיים; את מיגור האלימות והרצח ואת איסוף הנשק החם. יחד אנו מבטאות את זעמנו על ההתבטאויות של מנהיגים ואנשי ציבור המייצגים מדיניות של בורות, של שנאה ושל הדרת נשים. אנו מוחות במיוחד נגד ההשמצות והאיומים שהושמעו לאחרונה נגד נשים מנהיגות מן החברה הערבית. אנחנו תובעות: תופסק לאלתר המתקפה החשוכה נגד זכות הנשים להשמיע את קולן! יחד, נשים ערביות ויהודיות, ניאבק נגד הגזענות ונגד ההסתה כלפי האזרחים הפלסטינים במדינה. יחד ניאבק למען שוויון זכויות לאומי ואזרחי".

עוד נאמר בקריאה: "תנד"י הייתה ותמשיך להיות בחזית המאבק להשגת שוויון זכויות מלא לנשים בעבודה, בחברה ובמשפחה". התנועה מזמינה להפגנה שתתקיים בשבת הקרובה, 6 במארס, בשעה 13:00 בכיכר המעיין שבמרכז נצרת, במהלכה יישאו דברים: מזכ"ל תנועת נשים דמוקרטיות בישראל, פתחיה סגייר; מזכ"ל המפלגה הקומוניסטית הישראלית, עאדל עאמר; ורכזת הפורום הפמיניסטי בסניף חד"ש תל אביב, דוריאל לונקה. בתוכנית האמנותית: המחול "ג'רוזלימה" בביצוע סטודיו ראבעה מורקוס רובי.

סניפי תנד"י ברחבי הארץ מארגנים פעולות מקומיות נגד אלימות במחאה על כישלון המשטרה באיסוף הנשק ובמעצרם של העבריינים. כחלק מהמאבק במגיפת הקורונה הקטלנית, תנד"י מזמינה בשבת, 13 במרס, בשעה 16:00, להרצאתה של פרופ' נהאייה דאוד, חוקרת ומרצה בנושאי מדיניות בריאות (אונ' בן-גוריון). פרטים נוספים יפורסמו בדף הפייסבוק של תנד"י.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל
או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

שנתיים מאסר לחברת הפרלמנט הפלסטיני

בית המשפט הצבאי במחנה עופר שבשטחים הפלסטינים הכבושים גזר השבוע (1.3) שנתיים מאסר על חברת הפרלמנט הפלסטיני ח'אלדה ג'ראר, בגין "חברות ונשיאת משרה בהתאחדות בלתי מותרת". ג'ראר הורשעה במסגרת הסדר טיעון בגין פעילותה בארגון החזית העממית לשחרור פלסטין. לאחר ניכוי תקופת מעצרה ייוותרו לה שמונה חודשי מאסר. העונש הורכב מ-20 חודשי מאסר בפועל בצירוף הפעלה של ארבעה חודשי מאסר על תנאי, שהוטלו עליה בגין עבירות דומות ב-2015. ג'ראר חויבה גם בתשלום קנס בסך 4,000 שקל.

לדברי ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת): "המאסר החוזר של חברת הפרלמנט הפלסטיני ג'ראר הוא עוד שלב במסע הרדיפה של הכיבוש הישראלי אחריה. זה מאסר פוליטי של מנהיגה פלסטינית אמיצה שפועלת נגד הכיבוש והמואשמת בהאשמות מופרכות בשל פעילותה הפוליטית".

עו"ד ג'ראר, בת 58, פעילה למען זכויות האסירים הפלסטינים ובארגוני זכויות אדם. מאז 1998 נאסר עליה לעזוב את ישראל בשל פעילותה הפוליטית. ב-2006 נבחרה למועצה המחוקקת הפלסטינית כנציגה בסיעת אבו עלי מוסטפא שבראשה עמד מזכ"ל החזית העממית, אחמד סעדאת, המרצה עונש מאסר של 30 שנה על מעורבות בהתנקשות בחיי רחבעם זאבי. ב-2 באפריל 2015 נעצרה בידי כוחות הכיבוש והועברה למעצר מנהלי בכלא השרון. מאוחר יותר נשפטה ל-15 חודשי מאסר. ב-3 ביוני 2016, 14 חודשים לאחר מעצרה הראשוני, שוחררה מהכלא הישראלי. ביציאה קיבל את פניה יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש). ב-2 ביולי 2017 נעצרה שוב במעצר מנהלי שהוארך ארבע פעמים. ב-31 באוקטובר נעצרה פעם נוספת, במסגרת גל מעצרים של פעילי החזית העממית.

בהודעה שפרסם אתמול ארגון זכויות האדם הפלסטיני א-דמיר, בו פעילה ג'ראר, נאמר כי גזר הדין מוכיח כי ישראל פועלת במכוון נגד ההתנגדות הפוליטית והמדינית לכיבוש.

ההסתדרות חתמה על הסכם הפרטה ופיטורים בנמל אשדוד

במסגרת מדיניות ההפרטה של ממשלת הימין, נחתם השבוע (28.2) הסכם קיבוצי בין הנהלת חברת נמל אשדוד לבין ההסתדרות בליווי משרד האוצר והתחבורה. ההסכם נחתם לאחר כשמונה שנות משא ומתן, והוא כולל פיטורים נרחבים בכל הסקטורים ו"גמישות ניהולית שתאפשר לחברת נמל אשדוד להתחרות בנמלים פרטיים".

מאז הוקם לפני 55 שנה, הפך נמל אשדוד לנמל הגדול ביותר בישראל מבחינת היקף הסחורה העוברת בו, והוא משמש שער כניסה מרכזי למדינה. בנמל מועסקים למעלה מאלף עובדים בסקטורים שונים. סוכם על פרישתם של כ-190 עובדים ועל "התייעלות מהותית בכל הסקטורים וגמישות ניהולית שתאפשר לנמל להתחרות בנמלים הפרטיים המוקמים בימים אלה". ההסכם מנציח את מעמד עובדי דור ב' בעלי זכויות מופחתות וניתנו להם 10 שנות הגנה מפני פיטורים קולקטיביים. עוד סוכם על "צמצום פערים בקרב כל קבוצות עובדי התפעול, ציוד מכני, עובדי מינהל והבכירים".

הרס קהילת חומסה אל־בקייעה בבקעת הירדן

אנשי המנהל האזרחי, בליווי הצבא, הפקיעו (22.2) מקהילת הרועים הפלסטינית חומסה אל־בקייעה 18 מבנים ששימשו למגורים וכמחסות לבעלי חיים. נוסף לחבילות מזון ולמבנים שנתרמו וטרם הורכבו, החרים המנהל האזרחי גם את כל מכלי המים והותיר את הקהילה בלא מים לשתייה או להשקיית בעלי החיים. באותו בוקר הקימה אגודת הסהר האדום הפלסטיני תשעה אוהלי חירום וסיפקה לקהילה 15 יריעות ברזנט.

הקהילה הבדואית הפלסטינית חומסה אל־בקייעה ממוקמת בצפון בקעת הירדן שתחת הכיבוש הישראלי, רובה בשטח שהוגדר "שטח אש" לאימוני הצבא. איסור מגורים של פלסטינים בתוך שטח אש וגישה אליו הם אמצעי להפקעת עוד אדמות.

על רקע המצוקה הגוברת, מתכוונים הארגונים השותפים בפעילות ההומניטרית לסייע לכל משק בית במזומן לכיסוי צורכי המינימום למחייה למשך שלושה חודשים. רוב המבנים שפורקו והוחרמו ניתנו לקהילה כמענה הומניטרי בעקבות פעולות כוחות הכיבוש ב־3 וב־8 בפברואר, במהלכן נהרסו או נתפסו 37 מבנים.

עשרה משקי בית שנעקרו בשבוע שעבר, המונים יותר מ־60 נפש ובהם 36 ילדים, מצויים בסכנה מוגברת לעקירה ולגירוש.

בשטחים שהוגדרו שטחי אש מתגוררות 38 קהילות רועים בדואיות פלסטיניות, שאוכלוסייתן מונה 6,200 נפש. קהילות אלה, שהן מן המוחלשות והפגיעות ביותר בגדה המערבית, סובלות מגישה מוגבלת לשירותי חינוך ובריאות ולתשתיות מים, תברואה וחשמל. מאז 2012 נעקרה קהילת חומסה אל־בקייעה פעמים רבות באופן זמני, בעת שנערכו אימונים צבאיים בקרבת מקום. משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים תיעד מאז יותר מ־50 פינויים כאלה.

לדברי המשרד, "פלסטינים החיים באזורים כפריים מתמודדים עם מגפת הקורונה העולמית, ובנוסף עם תנאי מזג האוויר החורפי הקשים השוררים כעת באזור. קהילות בדואיות נמנות עם החלשות ביותר מבחינה כלכלית בפלסטין. להרס החוזר ונשנה של בתיהן ושל רכושן, לרבות סיוע שמעניקים גורמים הומניטריים, נודעו השלכות כלכליות, חברתיות וטראומטיות הרסניות".

עוד נמסר כי מצב הצרכים הקשורים במים, בתברואה ובהיגיינה נעשה קריטי, לאחר שב־22 בפברואר הופקע מנגנון אספקת המים האחרון. בינתיים הושג הסדר זמני לאספקת מים עם נפת טובאס, אך בתי שימוש ניידים שניתנו להם בשבועות קודמים טרם הגיעו לקהילה בשל סוגיות גישה.

לבקשת הקהילה, הסדיר הסהר האדום הפלסטיני גישה של מרפאה ניידת שהגיעה לקהילה ב-24.2 כדי לספק שירותים רפואיים ותרופות למטופלים כרוניים, ולנהל אומדן בריאות. ב־22 בפברואר, רופא שנשלח בידי נפת טובאס, בתמיכת ארגונים שותפים לכוח המשימה לענייני בריאות, הצליח לתת מענה למטופלים שנזקקו לטיפול דחוף. מתוכננים ביקורים סדירים שלו בקהילה.

אומדן שנערך ב־15 וב־16 בפברואר, בטרם פעולת הגזל של השבוע שעבר, חשף פערים בתחום הגנת הילד וצורך בשירותי תמיכה נפשית ופסיכו־חברתית.

עוד נתגלו בעיות של היעדר ביטחון תזונתי ושל מחסור במתקנים עבור בעלי החיים. לדברי התושבים, בחורף האתגר העיקרי הוא אספקת מחסה לבעלי החיים. כל משקי הבית שנפגעו איבדו בהפקעות חוזרות ונשנות את המחסות לבעלי החיים שלהם ואת יחידת האחסון למספוא ולחומרים אחרים הקשורים בגידול בעלי חיים. אובדן זה מייצג הפסד כספי מידי ובנוסף גם סיכון למחייה בטווח הארוך.

אחרי ההפקעה ב־22 בפברואר, במהלכה החרימו חיילים יריעות פלסטיק וחבילות מזון, סיפק הסהר האדום חבילות מזון נוספות. ארגונים שותפים הודיעו שיספקו סיוע במזון בימים הקרובים באתר סמוך, המרוחק יותר מהבסיסים של כוחות הכיבוש.

יוסי אבו

227 הריסות תוך חודשיים

מאז תחילת 2021, הרסו או הפקיעו רשויות הכיבוש הישראליות לפחות 227 מבנים בבעלות פלסטינית, בהם 93 מבנים במימון תורמים. הריסות והפקעות אלה הביאו לעקירתם של 367 בני אדם, כ־200 מהם ילדים. נתון זה מייצג גידול של כמעט 185% במספר המבנים שנבחרו להריסה או להפקעה, וגידול של כמעט 450% במספר המבנים במימון תורמים שנבחרו לכך. זאת לעומת התקופה המקבילה ב־2020. כך נמסר מהמשרד לעניינים הומניטאריים של האו"ם בשטחים הפלסטיניים הכבושים.

יודגש כי המשפט ההומניטרי הבינלאומי מחייב את הכוח הכובש להגן על האוכלוסייה האזרחית בשטח הכבוש, להבטיח את רווחתה ושלומה ולכבד את זכויות האדם שלה. כל הרס של רכוש אזרחי בידי הכוח הכובש אסור בתכלית, אלא אם פעולות צבאיות מחייבות זאת לחלוטין – מצב שאיננו רלוונטי בגדה המערבית, שכן לפי שעה לא מתנהלים בה מעשי איבה פעילים. ההרס הנרחב של רכוש הוא הפרה חמורה של אמנת ז'נבה הרביעית ויכול אף להיחשב פשע מלחמה.

המשפט ההומניטרי הבינלאומי אוסר גם על העברת אוכלוסייתו של שטח כבוש, למעט לצורך ביטחונה של האוכלוסייה. בלא הסכמתם המושכלת של הנפגעים, אסורה העברה זו, יהא אשר יהא המניע לה.

בריז'יט קטיון ומיכל בת אדם ב"רגעים". בת אדם פרצה דרך לנשים בקולנוע הישראלי

על חלוקת העבודה, הפרסים והתמיכה

תקרת הצלולואיד: מבט מגדרי על הקולנוע הישראלי

מרכז אדוה פרסם באחרונה מחקר שערכו ליאור אלפנט, אתי קונור-אטיאס, יעל חסון ונוגה דגן-בוזגלו, הבוחן את תעשיית הקולנוע בישראל במבט מגדרי. הוא מצטרף למחקרים בינלאומיים רבים העוסקים באי-השוויון המגדרי בתקציבים ובחלוקת העבודה המגדרית ביצירת קולנוע, ומאפשר השוואה לתעשיות הקולנוע ברחבי העולם. ממחקרים רבים העוסקים באי-השוויון המגדרי בקולנוע בעולם המערבי משתקפות מגמות סותרות. המחקר הנוכחי העוסק בקולנוע הישראלי הוא ראשון מסוגו.

בעשרים השנים האחרונות ניכרת מעורבות גוברת של יוצרות בתחום הקולנוע. מהקמתה של מדינת ישראל ב-1948 ועד שנת אלפיים,ביימו נשים רק 7% מכלל הסרטים העלילתיים באורך מלא שהוקרנו. אולם כפי שמראה המחקר, בשני העשורים האחרונים הצטמצם הפער. בשנים 2013 עד 2018 שיעור הסרטים שביימו נשים עלה ל-21%. עם זאת, השינוי לטובה במספר הסרטים שביימו נשים אינו בא לידי ביטוי בכלל מקצועות הקולנוע, ואי-השוויון המגדרי בתעשיית הקולנוע בישראל עדיין משמעותי.

נוכחותן והעדרן של נשים על המסך

המחברות סבורות שהעניין בבחינת חלקן של נשים ביצירת קולנוע נובע, בין היתר, מהקשר שבין היוצרים והיוצרות לבין התכנים המגיעים לצופים באמצעות המסך. הנוכחות של נשים (או העדרן) מתפקידי מפתח ביצירה הקולנועית משליכה על הנראטיבים, הנושאים, הדמויות ונקודות המבט המוצגות על המסך. לתכנים ולייצוגים אליהם נחשפים יש חשיבות עצומה בבניית הזהות העצמית והחברתית ובעיצוב המציאות הסובבת אותנו: לא ניתן להפריז בחשיבותם, במיוחד בעולם בו ממלאים מסכים תפקיד מרכזי בהעברת תכנים ומסרים.

המסמך מציג כמו-כן את התפתחות הקריירה הקולנועית של נשים: החל מתמיכה בסרטי סטודנטיות, דרך יצירת סרטי ביכורים וסרטים עלילתיים באורך מלא שיצאו לאקרנים. הוא בוחן את מקומן של נשים במקצועות המרכזיים של יצירת הקולנוע העלילתי באורך מלא – כתיבת תסריטים, בימוי, הפקה, צילום ועריכה, ואת סרטי הגמר של סטודנטיות שנתמכו בידי קרנות הקולנוע הפועלות מתוקף חוק הקולנוע. שלא במפתיע, נשים בתעשייה מועסקות לרוב בתפקידים הפחות יוקרתיים ובעלי השכר הנמוך ביותר.

המחקר עוסק בנוסף בתמיכת קרנות הקולנוע הציבוריות ביוצרים וביוצרות בשנים 2013-2018. זאת, באמצעות ניתוח הבקשות לתמיכה שהגישו יוצרות ויוצרים וניתוח התקציבים שחילקו שתי קרנות הקולנוע המרכזיות התומכות בסרטים עלילתיים באורך מלא: קרן הקולנוע הישראלי וקרן רבינוביץ'. רק 20% מהבקשות מקורן בנשים, ורוב הבקשות האלה לא זכו במימון כלשהו.

פרסי אופיר כמשל

המחקר כולל ניתוח מגדרי מפורט של פרסי אופיר – פרסי האקדמיה הישראלית לקולנוע וטלוויזיה – או "האוסקר" הישראלי. המחברות בחנו את מתן הפרסים במשך שני עשורים (1999-2009) והגיעו לתוצאות מעניינות.

נשים זכו ב-100% מהפרסים בענפי האיפור והליהוק וב-90% בתחום עיצוב תלבושות. לעומת זאת, גברים זכו באותה תקופה ב-100% מפרסי אופיר על פסקול, מוסיקה וצילום. גברים זכו גם ב-95% מהפרסים על עיצוב אמנותי, 93% - על הישגים מקצועיים, 90% - על מפעל חיים ו-86% - על בימוי. במילים אחרות, חלוקה מגדרית ומקפחת למופת: הגברים לבימוי; הנשים למכונת התפירה ולשפתונים.

ריקה הלוי

לעיון במסמך המלא:
https://adva.org/he/celluloid-ceiling

150 שנה להולדת רוזה לוקסמבורג

השבוע לפני 150 שנה נולדה רוזה לוקסמבורג, אחת הנשים המשפיעות ומעוררות ההשראה ביותר בהיסטוריה של המאה ה-20. היא חיה את המהפכה במחשבה ובפעולה והייתה תמיד בעין הסערה. כתיאורטיקנית, היא הגיבה ישירות למרקס, לאנגלס וללנין. כאקטיביסטית היא לקחה חלק בתהפוכות הפוליטיות שעיצבו את ההיסטוריה של המאה ה-20.

בת למשפחה יהודית מהמעמד הבינוני, נולדה לוקסמבורג ב-5 במארס 1871 בעיר זמוץ׳ בפולין. חייה דומים לאלה של יהודים רבים בסביבתה, וכרבים מבני דורה הושפעה מתנועת ההשכלה והאמנציפציה. אלא שמגיל צעיר הייתה לוקסמבורג שותפה בתנועות פולניות רדיקליות ואנטי-לאומיות. כאזרחית האימפריה הרוסית ששלטה אז בפולין, סברה לוקסמבורג, בניגוד לעמדה הרווחת בשמאל האירופי של אז, כי עצמאות פולנית לא תביא לנפילת האימפריה הרוסית ולהעצמת הסולידריות המעמדית באירופה, אלא תשרת רק את האינטרסים של הבורגנות הלאומית הפולנית.

בשנות ה-20 לחייה היגרה לוקסמבורג לשווייץ, שם למדה לתואר דוקטור במשפטים, אותו קיבלה לבסוף ב-1897 – שלושים שנה בלבד לאחר שהאישה הראשונה הורשתה ללמוד באוניברסיטת ציריך.

לאחר שפרסמה, בתגובה לאדוארד ברנשטיין, תלמידו המפורסם ביותר של אנגלס, את ׳רפורמה חברתית או מהפכה׳ רכשה לוקסמבורג שם בינלאומי. היא טענה, בניגוד לברנשטיין, שאל לפועלים הסתפק ברפורמות פוליטיות וכלכליות בלבד, וכי עליהם לחתור למהפכה מן היסוד.

לוקסמבורג עקבה מקרוב אחר המאורעות המהפכניים של 1905 ברוסיה ובפולין, ואף נסעה לרוסיה תחת זהות בדויה על מנת לכתוב על המתרחש. הדגש ששמה בחשיבות השביתה ככלי לגיבוש תודעה מהפכנית ומעמדית התגבש בתקופה זו, וליווה את מחשבתה לאורך כל חייה.

ב-1913 כתבה לוקסמבורג את יצירת המופת שלה ״הצבר ההון״, בה הוכיחה שקפיטליזם באופיו דורש שווקים לא קפיטליסטיים על מנת להתפשט ולחזק את עצמו. אין קפיטליזם בלי אימפריאליזם, ואין אימפריאליזם בלי קפיטליזם – כך טענה נגד סוציאל-דמוקרטים רבים בזמנה, שעדיין תמכו במובהק באימפריאליזם וראו בהתפשטות לאומית תהליך נפרד מהתפתחות סוציאל-דמוקרטית. רבים, כולל לנין שהיה עצמו מתנגד חריף של האימפריאליזם, יצאו נגדה וטענו שהיא סנטימנטלית ואף ״לא מרקסיסטית״, משום שהתמקדה בסבל העמים המדוכאים בדרום אפריקה, באוסטרליה ובדרום ארצות הברית. אך בטקסט זה, כמו באחרים שכתבה, ניכרים ניצני ההבנה, כי לא ניתן להיאבק בקפיטליזם מבלי להיאבק גם בגזענות.

לוקסמבורג החזיקה בדעת מיעוט אף בקרב חברי מפלגתה כאשר התנגדה למלחמת העולם הראשונה. היא טענה כי זו מלחמה אימפריאליסטית שתשרת רק את הבורגנות הבינלאומית, על חשבון מעמד הפועלים שישמש כבשר תותחים. בשל דעותיה, היא נאסרה ובילתה את רוב שנות מלחמת העולם הראשונה בכלא. לוקסמבורג תמכה במהפכת אוקטובר ב-1917, אם כי הסתייגה מהטקטיקות הלא-דמוקרטיות של לנין ושל הבולשביקים. ״חירות היא החירות לחשוב אחרת״, כתבה באחד מהציטוטים המפורסמים ביותר שלה. לאורך כל הקריירה שלה הדגישה לוקסמבורג את חשיבותה של הדמוקרטיה במרקסיזם.

לטענתה, לא תיתכן מהפכה אמיתית ללא דמוקרטיה, שעליה להיות חלק מהתהליך המהפכני עצמו. בה בעת הייתה לוקסמבורג מבקרת חריפה של המגמות הרפורמיסטיות של השמאל הגרמני בזמנה. היא הייתה, ועודנה, אחת ההוגות החשובות של הדמוקרטיה במחשבה המהפכנית.

חייה הפרטיים של רוזה לוקסמבורג היו עשירים ודרמטיים אף הם. היא הגנה על עקרונותיה בחירוף נפש ונתנה ביטוי להשקפותיה הרדיקליות באורחות חייה. היא מעולם לא נישאה וניהלה מערכות יחסים סוערות עם גברים רבים, על אף שחלק מן הסובבים אותה, כולל בחוגים מהפכניים, שפטו אותה לחומרה על כך. מעגל חברותיה של לוקסמבורג כלל כמה מהפמיניסטיות המפורסמות ביותר של תקופתה: קלרה צטקין, אלינור מרקס (בתו הצעירה של קרל מרקס, שהייתה אף היא מבקרת של אדוארד ברנשטיין), סילביה פנקהרסט ואחרות.

אהבתה לטבע ולעולם החי הקנו לה הבנה מהפכנית של הקשר בין אדם וטבע. לוקסמבורג הבהירה שאכזריות כלפי הטבע היא חלק בלתי נפרד מאכזריות בני האדם זה כלפי זה. חתולתה מימי (הקרויה על שם גיבורת האופרה ״לה בוהם״), הייתה לה מקור של אהבה ושמחה, ומאות מכתביה של לוקסמבורג מהכלא דרשו בשלום מימי, ומיד לאחר מכן תבעו דיווחים מהחזית המהפכנית.

רוזה לוקסמבורג נרצחה ב-15 בינואר 1919, בהיותה בת 47. הממשלה הסוציאל-דמוקרטית שעלתה לשלטון לאחר נפילת האימפריה הגרמנית נעזרה בכנופיות פרוטו-פשיסטיות של חיילים משוחררים כדי לדכא כוחות מהפכניים ורדיקליים. כנופיות אלה רצחו את לוקסמבורג ואת שותפה להנהגה הקומוניסטית קארל ליבקנכט.

לוקסמבורג הותירה אחריה קורפוס כתבים מרקסיסטי עשיר ומעורר מחשבה. למרות שההיסטוריה לא תמיד הוכיחה את צדקת עמדותיה, ממשיכה לוקסמבורג לעורר השראה ברחבי העולם כמהפכנית בלתי-מתפשרת. כמה מכתביה ראו אור בגרמנית, ורק באחרונה נתגלו כתבים נוספים שלא פורסמו בימי חייה והוסתרו בידי המשטר הנאצי וגם בידי שלטונו של סטאלין (אותו פגשה בלונדון ב-1907).

הפרויקט ״הכתבים המלאים של רוזה לוקסמבורג״ בהוצאת ״ורסו״ בשפה האנגלית, במסגרתו התפרסמו עד כה ארבעה כרכים (כולל אסופת מכתבים), יוציא לאור לראשונה כתבים שמעולם לא ראו אור, כולל טקסטים שכתבה לוקסמבורג בפולנית וביידיש. חוקרים כיום מבינים יותר ויותר את עושר המחשבה של רוזה לוקסמבורג.

״ההיסטוריה תעשה את עבודתה. דאגו לכך שתעשו את עבודתכם אתם גם כן״, כתבה רוזה לוקסמבורג ב-1913. ציווי זה נותר רלבנטי יותר מתמיד. זוכרות אותך, רוזה לוקסמבורג!

דנה נעמי מילס

קבוצת קריאה בכתבי רוזה לוקסמבורג

ביוזמת סניף מק״י ת״א, תפתח בחודש אפריל קבוצה לקריאה ולדיון בכתבים נבחרים של רוזה לוקסמבורג

לפרטים ולהצטרפות:

makifeminism@gmail.com

מחאת הסטודנטים והמרצים נגד התערבות ארדואן בהשכלה הגבוהה בתורכיה

הקרב על אוניברסיטת בואזיצ׳י

אוניברסיטת בואזיצ׳י שבאיסטנבול, הנחשבת אחת מאוניברסיטאות העלית של תורכיה, עומדת מזה חודשיים במוקד אחד מגלי המחאה הגדולים שידעה המדינה בשנים האחרונות.

ב-1 בינואר פרסם נשיא תורכיה רג׳פ טאיפ ארדואן צו נשיאותי שביטל את הבחירות הדמוקרטיות לרקטור האוניברסיטה – התפקיד הבכיר במוסד – והעניק את המשרה לאיש מפלגת השלטון, מלי בולו. נוסף על הפגיעה באוטונומיה של האוניברסיטה וההשלכות הפוליטיות הברורות של המינוי, בולו מעורר התנגדות מיוחדת משום שאינו חבר סגל בבואזיצ׳י, אין לו כמעט פרסומים אקדמיים והוא אף הואשם בפלגיאט בעבודת הדוקטורט שלו. עבור אוניברסיטה שטוענת לכתר המוסד האקדמי המוביל בתורכיה, מינויו של בולו מוסיף עלבון לפצע.

יומיים לאחר המינוי השרירותי, הפגינו אלפי סטודנטים מול שער האוניברסיטה. מולם התייצב כוח גדול וחמוש היטב של המשטרה, שאף נעלה את שערי הקמפוס בשלשלאות כבדות. מאז מפגינים הסטודנטים ברחבי איסטנבול כמעט מדי יום, והמחאה הפכה הגדולה ביותר שראתה תורכיה מאז ניסיון ההפיכה הצבאית ב-2016, והממושכת ביותר מאז הפגנות פארק גזי, שאיימו של שלטונו הניאו-ליברלי הימני של ארדואן ב-2013.

התפרצות המרי בבואזיצ׳י הפתיעה רבים בתורכיה. האוניברסיטה הציבורית היוקרתית נחשבת מוסד ליברלי ומגוון בהרכבו החברתי, ללא מסורת עשירה של אקטיביזם פוליטי סטודנטיאלי כמו אוניברסיטאות אחרות בתורכיה. אך אף צעדי הדיכוי החריפים שנקטה הממשלה, לרבות מעצר 51 סטודנטים בפשיטות ליליות על דירותיהם, לא הצליחו לעצור את המחאה.

במחאה משתתפים גם המרצים בבואזיצ׳י, אף כי מחאתם לובשת צורה שונה: הם מסרבים להכיר בסמכותו של הרקטור החדש ואינם משתפים פעולה עם ההנהלה. כתוצאה מכך האדמיניסטרציה של המוסד משותקת והאוניברסיטה מתקשה לתפקד. נוסף על כך, מדי יום מקיימים המרצים משמרת מחאה שקטה ונעמדים בגבם למשרד הרקטור. כדי להתגבר על סרבנותם של המרצים, הודיע ארדואן בצו נשיאותי נוסף על הקמת שתי פקולטות חדשות באוניברסיטה – לתקשורת ולמשפטים, בהתאם לסדר היום הניאו-ליברלי של השלטון – אותם יוכל הרקטור החדש לאייש ובכך למלא את שורות האדמיניסטרציה האוניברסיטאית בנאמניו.

הרקע המשפטי לצווים של הנשיא ארדואן הוא מצב החירום החוקתי ששורר בתורכיה מאז ניסיון ההפיכה ב-2016. מצב חירום זה, אותו מאריכה הממשלה שוב ושוב, מאפשר לנשיא להתערב במינויים באוניברסיטאות. באמצעותו פוטרו מאז 2016 אלפי אקדמאים שהשמיעו עמדות ביקורתיות כלפי מפלגת השלטון. אותו מצב חירום אפשר לארדואן לבטל את תוצאות הבחירות המקומיות ב-2019 בעשרות רשויות במזרח תורכיה, בהן נבחרו ראשי ערים מ״מפלגת העמים הדמוקרטית״ השמאלית הפרו-כורדית, ולהחליפם בממונים מטעם מפלגת ״הצדק והפיתוח״ השולטת. אחת הסיסמאות הפופולריות של המחאה בבואזיצ׳י, ״לא רוצים רקטור אפוטרופוס״, מתייחסת לתואר הרשמי של ראשי ערים ממונים אלה – ובכך מחברת בין הדיכוי הלאומי כלפי הכורדים במזרח תורכיה לבין הפגיעה במרחב הדמוקרטי של האזרחים התורכים במטרופולין.

סטודנטים מפגינים: ״לא רוצים רקטור אפוטרופוס!״ (צילום: סול)

בניסיון לעצור את המחאה הטיל מושל איסטנבול איסור על עצרות וצעדות בצד האירופי של העיר, בו שוכן קמפוס האוניברסיטה, זאת באצטלה של נקיטת אמצעים נגד מגפת הקורונה. הסטודנטים לא ויתרו והעבירו את ההפגנות לצד האסיאתי של העיר, שם הצטרפו אליהם סטודנטים רבים ממוסדות אחרים בעיר. במקביל לניסיונות לדכא את המחאה באמצעות הפעלת כוח, כלי תקשורת המזוהים עם הממשלה מנסים להכפיש את המחאה ולצייר את הסטודנטים המפגינים כאליטיסטים, אף על פי שהם מגיעים מרחבי הארץ ויש בקרבם חילונים בצד סטודנטיות דתיות עוטות חג׳אב.

השלטונות אף מנסים לעשות דה-לגיטימציה למפגינים באמצעות הצגתם כ״תומכי טרור״, והמשטרה עצרה עשרות סטודנטים בחשד להשתייכות לארגונים אסורים. עם זאת, בתקשורת הועלו ספקות באשר לטענה זו, שכן הסטודנטים העצורים שוחררו כעבור כמה ימים ללא שום כתב אישום. נוסף על כך, תומכי הממשלה נטפלו להשתתפות של סטודנטים להט״בים בהפגנות, וגינו את המפגינים כ״סוטים הפוגעים ברגשות הדתיים״ של הציבור. בעקבות מתקפה זו, אסרה הנהלת האוניברסיטה את פעילות תא הסטודנטים הלהט״בים והמשטרה עצרה ארבעה מחבריו. אפילו ״מפלגת העם הרפובליקנית״, סיעת האופוזיציה הגדולה בפרלמנט, נבהלה מהאשמה זו ומיהרה להצטרף לגינוי ״הפגיעה ברגשות הדתיים״. ראש העיר מטעם המפלגה אמר אמנם כי הוא תומך במחאה, אך הצהיר שעליה להישאר בגבולות הקמפוס ולא לצאת לרחובות.

אך המחאה ממשיכה באומץ. הסטודנטים דורשים את התפטרותו של בולו, שחרור מידי של העצורים ועריכת בחירות דמוקרטיות למשרת הרקטור תוך כיבוד האוטונומיה של האוניברסיטה. הפגנות סולידריות עם אוניברסיטת בואזיצ׳י נערכו בערים שונות ברחבי תורכיה, וההאשטאג ״לא נשפיל מבט!״ – המתייחס לסרטון בו נראים שוטרים מתעמתים עם סטודנטים מפגינים ומורים להם להשפיל את מבטם – צבר מיליוני שיתופים ברשתות החברתיות.

אוניברסיטת בואזיצ׳י היא האחרונה בשורה של מוקדים המסרבים להיכנע להגמוניה של ממשלת ״הצדק והפיתוח״ הימנית, שהופכת כוחנית יותר ככל שהפופולריות שלה נסדקת. אך לבד מהמפלגה הקומוניסטית התורכית התומכת במחאה, לפי שעה נותרו הסטודנטים והמרצים לבדם במערכה.

אסף טלגם

סניף מק"י בנצרת ביום הבחירות לכנסת הראשונה, ינואר 1949 (צילום: לע"מ)

אוסף מסמכים על הממשל הצבאי

מכון עקבות החל להפיץ בשבוע שעבר את הספר "הממשל הצבאי 1948-1966, אסופת מסמכים". זהו ספר גדול ממדים (30 על 24 ס"מ) המכיל כמעט 300 עמודים גדושי מידע ופרשנות.

מכון עקבות לחקר הסכסוך הישראלי-פלסטיני הוקם ב-2014. לדברי מייסדיו, המכון הוקם "מתוך הכרה בתפקיד הייחודי של ארכיונים ובפוטנציאל הגלום בהם לניפוץ נרטיבים שמזינים את הסכסוך, לקידומו של שיח ציבורי המבוסס על עובדות ולתמיכה בעבודתם של מגני זכויות אדם".

המכון מבקש לראות בארכיון כלי לשינוי חברתי, "באמצעות מחקר של חומרים ארכיוניים וחשיפה של מנגנונים, תהליכים ואירועים שממלאים תפקיד בהנצחת הסכסוך. אנו פועלים כדי להרחיב את הנגישות לציבור ואת הזמינות של תיעוד המצוי בארכיונים ממשלתיים במטרה לקדם שקיפות וחופש מידע".

הספר החדש על הממשל הצבאי אכן מממש את ייעודו של המכון. בין פרקי הספר: "הממשל הצבאי: מדינה בתוך מדינה"; "מטרות ומדיניות הממשל הצבאי"; "לחיות תחת הממשל הצבאי: גזל אדמות, ניצול, סיאוב ושחיתות"; "הפרד ומשול: המאבק לביטולו של הממשל הצבאי"; וכן פרק על מבנה הממשל הצבאי. נדמה שטרם פורסם ספר כה מקיף על התקופה הכה אפלה בתולדות ישראל, במהלכה התמודדה כמעט כל האוכלוסייה הערבית-פלסטינית עם משטר צבאי – בעוד שלכאורה היו אזרחים שווי-זכויות בישראל.

מעיון בביבליוגרפיה בסוף הספר ניתן ללמוד שהנושא כמעט שאינו נחקר, ובייחוד נעדר מהדיון ההיסטורי קולה של האוכלוסייה הערבית. זאת, פרט לספרו של עו"ד סברי ג'ריס, פעיל מק"י בשעתו, "הערבים בישראל", שפורסם לראשונה בידי המפלגה ב-1966.

בפסקה אחרונה של אסופת המסמכים נכתב: "ראוי להזכיר ולהדגיש בסיום הספר את המאבק הגדול והחשוב נגד הממשל הצבאי שניהלו כתף אל כתף אישים וגופים שונים – יהודים ופלסטינים, ציונים ולא-ציונים – לאורך כל שנות קיומו. קורותיו של מאבק זה מהווים פרק מאלף ושיעור היסטורי מאיר עיניים בדבר נחיצותה של פעולה משותפת, חדורת מטרה, עיקשת ועניינית, המדגישה את המשותף ומכבדת את השונה בין קהילות ופרטים. קורותיו של המאבק לביטול הממשל הצבאי אינם נכללים במלואם באסופה זו, אולם הם מהווים פרק חשוב בסיפור גדול יותר של המאבק על אופייה של מדינת ישראל ועל זכויות האדם של אזרחיה, תושביה, ונתיניה בשטחים הכבושים. מאבק זה לא הסתיים, אולי רק שינה צורה: השררה עודנה קיימת, הדיכוי והגזל עדיין נוכחים. יבוטל הממשל הצבאי".

דברים נכוחים וברורים. מעיון במסמכים הרבים עולה בבירור שהכוח הפוליטי היהודי-ערבי שהתמיד בנחישות במאבק לביטול הממשל הצבאי, ודבק בהתנגדות ציבורית לכיבוש ולדיכוי הוא המפלגה הקומוניסטית הישראלית.

נמרוד עובד

יום האישה: שלושה ימי אירועים בתיאטרון יפו

תיאטרון יפו – במה לתרבות עברית-ערבית, פתח את שעריו לפני כמה שבועות בהתאם למתווה התו הירוק. לציון יום האישה הבינלאומי, יקיים התיאטרון אירועים מיוחדים ממוצאי שבת (6.3) ועד יום שלישי (9.3) באולם התיאטרון ביפו העתיקה (טיילת מפרץ שלמה 10).

הפתיחה תתקיים במוצ"ש, 6.3, בשעה 18:00 עם הקרנת הסרט "שלוש פעמים מגורשת" של הבימאית איבתיסאם מראענה. בשעה 19:00 יתקיים דיון בהשתתפות ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת), ד"ר רולא הרדל והבימאית. ב-20:00: הופעות של אמל מורקוס, פדואה בלאחה, מדי יערון וקבוצת התיאטרון של גלית ליס.

ביום שני, 8.3 (יום האישה), בשעה 19:00: "בלדה לאישה", מופע על עולמה של המשוררת תרצה אתר בעריכת אסנת זיביל. ב-20:30 יוצג המחזה "שפתיים חתומות" בבימויה של נולה צ'לטון, על הנשים שנמלטו ממלתעות דעאש. המחזה נסמך על עדויות של קורבנות מהקהילה היזידית העיראקית. ביום שלישי, 9.3, בשעה 19:00 יוצג המופע "יולדות", על האימהות שילדיהן נחטפו בראשית ימיה של המדינה, בבימויה של חנה וזאנה-גרינולד. ב-20:30 יוצג קברט סאטירי: "חצאית כאן קודקוד".

להזמנות: טל' 03-5185563

המחאה לא תשבר

ההפגנות נגד ראש הממשלה בנימין נתניהו נערכו בסוף השבוע (27.2), זה השבוע ה-36 ברציפות. המחאות התרכזו בכיכר ליד מעון ראש הממשלה בירושלים וסמוך למעונו הפרטי בקיסריה. במקביל, כמדי מוצאי שבת התאספו מפגינים בגשרים, בכיכרות ובצמתים ברחבי הארץ.

גם השבוע התרחשו תקריות אלימות נגד המפגינים. בקריית אונו, צעיר רכוב על קורקינט התנפל על קבוצה של מוחים. בהרצליה עצרה המשטרה צעיר בן 18 בחשד כי ריסס מפגין בגז מדמיע בצומת צמרות בעיר. המפגין, כבן 50, פונה לקבלת טיפול רפואי בבית חולים.

תקרית אלימה נוספת כלפי מפגינים אירעה בצומת עין הקורא בראשון לציון. עובר אורח שלף סכין והחל לחתוך שלטים שתלו המפגינים במקום. כאשר הוזעקו למקום שוטרים, הבריון נמלט. ארגון הדגלים השחורים דיווח על שלוש תקריות נוספות בהן איימו על מפגינים.

מארגון המחאה "אין מצב" נמסר: "אנו נמשיך להפגין מול הממשלה הכושלת הזו אשר הפקירה את העם בטיפול הרפואי והכלכלי בקורונה. אנו נפגין נגד הערכים הרעים ונגד כל ההטרדות של משטרת ירושלים ועיריית ירושלים כדי להגן על הדמוקרטיה שנבנתה פה בעמל רב". בארגון "קריים מיניסטר" הוסיפו כי ההגבלות שהוטלו על התחבורה הציבורית לירושלים נועדו לפגוע במחאה. "הנאשם מבוהל מהסקרים ומחבל במחאה שהפילה את ממשלתו הכושלת ותביא להחלפתו", נמסר, "ביבי, אנחנו נחושים ושום תקנה לא תשבור את רוחנו".

הריסה סדרתית בעיסאוויה

כוחות הכיבוש הרסו השבוע (1.3) את ביתה של משפחת אבו ריאלה בעיסאוויה שבמזרח ירושלים. אב המשפחה, חאתם אבו ריאלה המרותק לכיסא גלגלים, מנסה כבר שנים להשיג היתר בניה לבית המשפחה. יום לפני ההריסה מסרו לו הרשויות שלא תהיה הריסה. זו הפעם השישית שהבית נהרס.

למחרת ההרס הפגינו פעילי שלום תחת הסיסמא: "די לגירוש משפחות פלסטיניות במזרח ירושלים" מול בית המשפט המחוזי בירושלים, ברחוב סלאח א-דין. הפעילים מסרו: "עמותות המתנחלים בתמיכת ממשלת הימין מנסות לגרש מאות משפחות פלסטיניות מירושלים. בואו לעמוד לצד המשפחות חמאד, דג׳אני ודאהודי משייח׳ ג׳ראח בערעור נגד ההחלטה לפנותן מבתיהן. נעמוד נגד ניסיונות הכיבוש להשליך משפחות לפליטות בפעם השנייה".

עוד הדגישו: "המאמצים לגרש משפחות פלסטיניות מבתיהן ממשיכים ואנחנו מגבירות את המאבק. בית המשפט מתנהג כאילו מדובר בסכסוך משפטי פרטי – בפסק דין של עמוד וחצי דחה בית המשפט את הערעורים של שש משפחות משייח׳ ג׳ראח. גורלן של משפחות נוספות יוכרע כעת בידי אותם השופטים. אנו מוחות נגד המדיניות המאפשרת גירוש פלסטינים משייח׳ ג׳ראח ועומדות בסולידריות עם המשפחות. בואו להתנגד לריקון השכונה מתושביה ולהקמת התנחלות ענק בלב ירושלים המזרחית שתחת כיבוש".

מח"ש פתחה בחקירה

המחלקה לחקירת שוטרים (מח"ש) במשרד המשפטים פתחה (28.2) בבדיקת ההתנהלות הברוטלית של המשטרה בהפגנה באום אל-פחם. זאת לאחר שח"כ יוסף ג׳בארין (חד"ש – הרשימה המשותפת) וראש העיר סמיר מחאמיד שנפצעו בהפגנה הגישו תלונות. בית המשפט בחיפה שחרר שלושה מתוך ארבעת המפגינים שנעצרו בהפגנה. מעצרו של הרביעי הוארך בחמישה ימים לבקשת המשטרה.

פודקאסט - גל חד"ש

עונה שניה בפודקאסט של חד"ש ת"א

הפרק השלישי: שיחה עם הפעילה **עתליה בן אבא**

על סרבנות גיוס והמאבק נגד הכיבוש

ניתן להאזין לכל פרקי גל חד"ש באתר "זו הדרך"

סולידריות עם אום אל-פחם

הצטרפות להפגנת תושבי אום אל-פחם

נגד האלימות ונגד הפשיעה בחברה הערבית

יום שישי, 5.3, בשעה 12:00; הסעות ייצאו מת"א ומירושלים

פרטים נוספים בפייסבוק

תנועת נשים דמוקרטיות בישראל - תנד"י

הפגנה בנצרת לציון יום האישה

שבת, 6.3, בשעה 13:00 בכיכר המעין

הרשימה המשותפת - צעדת יום האישה ביפו

שבת, 6.3, בשעה 16:00

הצעדה תצא מכיכר השעון ותעבור ברחוב יפת לאורכו

חד"ש - פורום למאבק בתאונות עבודה

הפגנות נגד הקטל בענף הבניין

ת"א: רח׳ מטלון פינת רח׳ העלייה

ירושלים: רחבת המשביר הישן

יום שישי, 12.3, בשעה 13:00

הרשימה המשותפת: התנדבות במסגרת קמפיין הבחירות

למטה הבחירות של הרשימה המשותפת בשפה העברית דרושים מתנדבים לפעילות שטח, לטלפנות, לפעילות בתחום הדיגיטל, לארגון חוגי בית ולסיוע ביום הבחירות. ליצירת קשר עם המטה - 036292152

ת"ד 26205, ת"א 6126102, טל׳ 03-6293944, פקס 03-6297263, דוא"ל zohaderekh@gmail.com, אתר זו הדרך: www.zoha.org.il